



Närings-, trafik- och
miljöcentralen

Jätevesiverkon ylivuototilanteessa toimiminen – Ohjeistus laitoksille ja viranomaisille

Timo Stranius
28.11.2024

Jätevesiverkon ylivuototilanteessa toimiminen – Ohjeistus laitoksille ja viranomaisille

- Yleistä
- Valvonta
- Puhdistamoiden ja verkostojen valvonta
- Ylivuodot ja ohitukset verkostoissa ja ilmoittaminen
- Ylivuodot ja ohitukset yleisesti
- Ylivuodoista ja ohitukset tiedottaminen

VARELY yhdyskuntajätevesien ympäristölupien valvonta

- Alue Varsinais-Suomi ja Satakunta
- ELY-keskus (Varsinais-Suomen ELY-keskus valvontaviranomainen) valvoo aluehallintoviranomaisen (Etelä-Suomen aluehallintovirasto lupaviranomainen) luvittamia yli 100 AVL puhdistamoita
- Tällä hetkellä noin 41 kpl
- ELY- valvojina Timo Stranius, Maria Mäkinen ja Laura Ahtiainen (sekä Elinor Slotte)
- ysl 527/2014 liite 1 13 2d) Yhdyskuntajätevesien käsittely ja johtaminen, kun kyse on asukasvastineluvultaan vähintään 100 henkilön jätevesien käsitlemisestä

Ohitukset sekä ylivuodot verkostosta –valvonta?

- ELY valvontaviranomainen AVIn luvittaman ympäristöluvanvaraisen puhdistamon ja sen omistaman verkoston osalta
- Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen valvontaviranomainen kunnan luvittamien puhdistamoiden osalta ja muiden omistamat verkostot (esim. osuuskunnat, vesihuoltolaitokset)
- Terveydensuojeluviranomainen kunnan alueella (esim. ohituksissa ja ylivuodoissa bakteerit → veden käyttö, uimarannat?)

Ohitukset sekä ylivuodot verkostosta –valvonta?

Osa 2

- AVIn luvittamien ympäristöluvissa määräyksiä, että luvan haltijan puhdistamon on varmistettava sopimuksin muiden omistamien verkostojen osalta mm.:
 - Ohitukset ja ylivuodot rekisteröidään ja niistä ilmoitetaan
 - Verkostoja saneerataan ja kunnostuksista ilmoitetaan luvan haltijalle
 - Teollisuusjätevesisopimuksista ja muista liittymissopimuksista (luvanhaltijan täytyy saada käyttöönsä jäteveden käsittelyä ja johtamista sekä niiden tarkkailua koskevat tiedot)

Viemäriverkostot -kertaus

- Jos laitos ympäristöluvanvarainen, jota valvoo ELY-keskus, ja laitoksen oma (omistaa) verkosto → toimivaltainen valvontaviranomainen verkoston osalta ELY-keskus
- Jos laitos ympäristöluvanvarainen, jota valvoo ELY-keskus, ja verkosto on jonkun muun omistama → toimivaltainen valvontaviranomainen verkoston osalta kunnan ympäristönsuojelu (kuitenkin ympäristöluvissa on määrätty luvanvaraisen laitoksen tekemään sopimukset verkostojen (vesihuoltolaitosten) kanssa, joissa otettu huomioon ylivuodoista ilmoittaminen yms.)
- Kannattaa etukäteen selvittää kenelle ja miten ilmoitetaan yms. sekä luoda mallipohjat valmiiksi!

Ohitukset ja ylivuodot verkostossa ja puhdistamolla –kenelle pitäisi tieto kulkea

- Jos kunnan luvittama ja valvoma puhdistamo – > kunnan ympäristöviranomainen ja terveydensuojeluviranomainen
- Jos ELYn valvoma puhdistamo, eli AVIn luvittama puhdistamo (koskee myös jäteväettä tällaiseen toimittava) → ELY-keskus, kunnan ympäristönsuojeluviranomainen ja terveydensuojeluviranomainen, jossa ohitus/ylivuoto tapahtuu (koskee siis myös niitä laitoksia, jotka johtavat jäteväettä ko. puhdistamolle)
- Tärkeää saada tieto sen kunnan ympäristö- ja terveydensuojeluviranomaiselle, jossa vuoto tapahtuu
- (Vesihuoltolain viranomainen ESAELY on ohjeistanut vesihuollon merkittävistä häiriötilanteista ilmoittamisesta)

Ohitukset ja ylivuodot verkostossa ja puhdistamolla –kenelle pitäisi tieto kulkea – jatkoa

- Vesihuoltolain viranomainen ESAELY on ohjeistanut vesihuollon merkittävistä häiriötilanteista ilmoittamisesta
- Ilmoitusvelvollisuus koskee vesihuoltolain mukaisia vesihuoltolaitoksia, jotka toimittavat vettä tai ottavat vastaan jätevettä vähintään 5 000 m³ vuorokaudessa. Velvollisuus koskee myös ns. tukkulaitoksia, joilla kyseinen raja ylittyy.

15b§ vesihuollon häiriötilanteista ilmoittaminen

- Merkittävä vesihuollon häiriötilanne
 - Palvelun arvioidaan keskeytyvän tai alentuvan merkittävästi yli 12 tunniksi
 - Vedenjakelussa akuutti terveydellinen vaara
 - Lisäksi huomioitava
 - kriittiset palvelut, sairaalat, ympäristö- ja terveysvaikutukset
- vesihuollonhairio@ely-keskus.fi, keskitetty tehtävä ESAELY
- Lisäksi tehtävä muut ilmoitukset (YLVA, kunnan viranomaiset)
- Verkko- ja tietoturvahäiriötilanne: [NIS-lomake \(traficom.fi\)](https://traficom.fi/nis-lomake)

Ylivuodot ja ohitukset verkostoista

- Ylivuodot ja ohitukset verkostoista lasketaan mukaan jätevedenpuhdistamon puhdistustulokseen (eli sen puhdistamon tulokseen, johon jätevedet johdetaan)
- Tätä varten tarvitaan arvio ylivuodon määrästä sekä jäteveden laadusta (mahdollinen näytteenotto ja analysointi ylivuodosta?)
- Yleensä viemäriverkoston ylivuodossa on bakteerit ongelma → kunnan ympäristöterveydensuojelu/terveydensuojelu rooli (onko esim. Uimapaikkoja lähistöllä, vedenotto yms.?)

Ylivuodot ja ohitukset verkostoissa

- Jos tietyssä paikassa on toistuvia ylivuotoja ja ohituksia → ryhtyminen toimenpiteisiin (verkoston kunnostukset ja saneeraukset, muut toimenpiteet, voisiko vesiä varastoida?)
- Hulevesien viemäriverkostoon pääsyn estäminen (sekaviemäröinnistä eroon pääseminen, hulevesiverkoston kunnostus, muut?)
- Huomioitava verkoston ylivuotokohtien sijainti: pohjavesialue, herkkä luonto/kalakohde tms. Voi olla kriittinen kohde jossa ylivuoto tapahtuu

Ylivuodoista ja ohituksista ilmoittaminen

- **Tärkeää tehdä häiriöilmoitus mahdollisimman nopeasti**
- Varautuminen vesistönäytteenottoon/merkittävässä häiriöissä vesistönäytteenotto käynnistettävä
- Yleispätevää ohjetta mikä määrä käynnistää ilmoittamisen ei ole, mutta yleensä on ohjeistettu, että häiriöilmoitus tehtävä vähintään 100 m³ ylivuodoista/ohijuoksutukset.

→Kuitenkin mikäli vuotopaikka on esim. pohjavesialue, herkkä vesistö, merkittäviä luontoarvoja, uimapaikan/vedenoton lähistöllä tms. on ilmoitus tehtävä pienimmissä vuodoissa. Ilmoituskyynnys kannattaa pitää matalana.

Ylivuodoista ja ohituksista ilmoittaminen

- Vesistönäytteenotoissa muistettava ottaa näytteet vuotopaikan ylä- ja alapuolelta vesistössä
- Häiriöilmoituksissa usein paikkatieto puuttuu (koordinaatit), mistä kohti ja mihin vesistöön se on kohdistunut

Ylivuodot ja ohitukset pohdintaa

- Ylivuodoissa ja ohituksissa seurauksena voi olla ja yleensä on, että bakteerimäärät vesistössä kasvaa, joista voi olla seuraus uimavesien raja-arvot ylittyvät, vettä ei voida käyttää kasteluvetenä, veden virkistyskäyttö? (onko esim. uimapaikkoja lähistöllä, vedenotto yms.?), joissakin tapauksissa on tullut kysymyksiä, että voiko vettä käyttää ollenkaan esim. saunavetenä.
- Terveydensuojelun toimenpiteet ?

Ylivuodot ja ohitukset pohdintaa

- ELY-keskus on pyrkinyt ohjeistamaan vesistönäytteenottoa laitosten häiriöilmoituksissa, joissa jätevedet johdetaan ELY-keskuksen valvomalle laitokselle (vaikutuksen arviointia varten)
- Kunnan ympäristönsuojelu ja terveydensuojelu voi määrätä kaikissa tapauksissa näytteenotoista
- Viranomaisten välinen tiedonkulku?

Ylivuodoista tiedottaminen

- Ylivuodoista tiedottaminen? (joillakin ympäristöluvanvaraisilla laitoksilla on määrätty tiedottamisesta ympäristöluvassa, ja ELY-keskus voi myös määrätä tiedottamaan)
- Tiedottamisesta ensisijaisesti vastaa verkoston/puhdistamon omistaja, josta ylivuoto tapahtunut. Keskustelu terveydensuojelun kanssa tiedottamisesta?
- On toivottu avoimuutta tiedottamisessa, jotta kuntalaiset, vedenkäyttäjät saavat tiedon mahdollisimman nopeasti

KIITOS